

יונה מול חמישה נביאים מתרי עשר

הרב יעקב מדן (שיעור מס' 88)

1. מדרש תנחומא ויקרא סימן ח

ולמה ברח אלא שפעם ראשונה שלחו להשיב את גבול ישראל ועמדו דבריו שנאמר הוא השיב את גבול ישראל, פעם שניה שלחו לירושלים להחריבה ועשה הקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו ונחם על הרעה ולא חרבה והיו קורין אותו נביא השקר,

2. אבות דרבי נתן נו"ב פרק מז (דומה לו במכילתא דרבי ישמעאל פסחא פרשה א)

שלשה נביאים הם. אחד תבע כבוד האב ולא תבע כבוד הבן. ואחד תבע כבוד הבן ולא תבע כבוד האב. ואחד תבע כבוד הבן וכבוד האב. אליהו תבע כבוד האב ולא תבע כבוד הבן שנאמר קנא קנאתי לה' א--לוהי צבאו'. יונה תבע כבוד הבן ולא תבע כבוד האב שנאמר ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה'. ירמיה תבע כבוד האב וכבוד הבן שנאמר נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת.

3. ר"י אברבנאל יונה א'

ושהיה זה לפי שעלתה רעתם לפניו יתברך, ולא היה זה להיותו משגיח בהם בהשגחתו העליונה כמו בישראל וליישרם ולהציל מפגע, אלא מפני שהיה גזור לפניו להחריב את מלכות ישראל שומרון ובנותיה מפני עוונותיהם על ידי אשור, ולכן היה משתדל ה' יתברך להציל את אשור מהרעה המעותדת לבוא עליהם בעבור החמס אשר בכפיהם, כדי שיינצל אשור מהכליה ויהיה כלי זעמו של הקב"ה להחריב בו את ישראל... ומפני זה רצה הקב"ה ליישר את נינוה ראש מלכות אשור, וזה טעם שליחות יונה אל נינוה לקרוא אליה כי עלתה רעתם לפניו... כדי שיהיו מעותדים נכונים למועדי רגל של ישראל... והנה יונה הבין אמיתת עניין זה, ולכן גמר בלבו שלא ללכת בנינוה כדי שלא יינצלו אנשי אשור מהכליה על ידו...

4. שבת נ"ה, א

מאימתי תמה זכות אבות? ... ושמואל אמר: מימי חזאל, שנאמר וחזאל מלך ארם לחץ את ישראל כל ימי יהואחז וכתוב ויחן ה' אותם וירחמם ויפן אליהם למען בריתו את אברהם יצחק ויעקב ולא אבה השחיתם ולא השליכם מעל פניו עד עתה.

5. ילקוט שמעוני יונה רמז תק"ן

ותני רבי אליעזר יונה בן אמתי בן צרפית אלמנה היה.

6. זוהר שמות פרשת ויקהל דף קצז עמוד א

ד"א מי עלה שמים דא אליהו, וירד דא יונה דנחת ליה נונא גו תהומי לעמקי ימא, יונה מחילא דאליהו קא אתא, אליהו סליק יונה נחית, דא שאיל נפשיה למימת ודא שאיל נפשיה למימת ובגין כך אקרי בן אמתי, וכתוב ודבר יי' בפיך אמת (תרגום חופשי: 'מי עלה שמים'- זה אליהו. 'וירד'- זה יונה, שירד לו דג לתוך התהום לעמקי הים. יונה מכוחו של אליהו בא. אליהו עלה, יונה ירד. זה שאל את נפשו למות וזה שאל את נפשו למות. בגלל זה נקרא 'בן אמיתי', וכתוב באליהו 'ודבר ה' בפיך אמת'.

7. זוהר שמות פרשת בשלח דף מה

ודא הוא חבקוק נביאה, כמה דאת אמר את חובקת בן, אי הכי חבוק מבעי ליה, אמאי חבקוק תרי אלא חד דאמיה וחד דאלישע דאתחבק עמיה.

8. מדרש תהלים מזמור ז

וכשבא חבקוק אמר על משמרתי אעמודה ואתיצבה על מצור... מלמד שצר צורה, ועמד בתוכה, ואמר איני זז מיכן עד שתודיעני דבר זה. אמר לו הקדוש ברוך הוא אני מחזיר לך תשובה... התחיל צווח עד אנה ה' שועתי ולא תשמע, למה תראני און ועמל תביט.

9. ספרי זוטא פרק יד (וכן סדר עולם רבה י"ח)

וכן את מוצא שהקב"ה מצוה את אליהו ואמר לו ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואליהו צוה את אלישע ואלישע שלח את יונה ומשחו, שנאמר ואלישע הנביא קרא לאחד מן הנביאים מיכן למדנו ששלוחו של אדם כמותו